

Ilmajoen Joulu 1999

43. vuosikerta, 80 sivua

Julkaisija: Ilmajoki-Seura ry.

Toimituskunta: Matti Kullas, Erkki Laitila ja Antti Välimäki

Etukannen kuva: Sulo Siltala. Talvinen maisema.

Takakannen kuva: Matti Kullas. Raimo Ritolan talon päädyssä oleva valosommitelma.

Painopaikka: Kirjapaino Il-Mo.

Sisällysluettelo:

JOULUYÖ. Runo. s. 2

Waldemar Rantoja: YÖ YLTYY, PAUKKU PAKKANEN. Runo. s. 3

Antti Välimäki: SEN JÄLKEEN KUN HERRAT STENIUS, TAPOLA, RÖYSKÖ JA POJANLUOMA asiaan vihkiytyneitä koollekutsuivat. s. 4

Jussi Salonen: PALVELUJEN TUOTTAMISESTA TAITOLAJI. s. 5

Tapio Luoma: KESKITALVEN UUTINEN. s. 6

Erkki Laitila: ILMAJOKI-SEURA TÄYTTÄÄ 60-VUOTTA. Ilmajoki-Seuran toiminnasta ja historiasta. Valokuva: Pärekkatökökkä Mäkitupamuseolla 90-luvun alussa. Kuva Seija Ojala. s. 7

ILMAJOEN YHTEISKOULU JA LUKIO 75 VUOTTA. Henkilöitä: rehtorit Martti Stenius, Simo Isotalo, Paavo Silvola, Tapani Koskiniemi. Valokuvia: Iltajuhlassa Herkoolissa Salme ja Simo Isotalo, Eija Välimäki ja Terho Korkeaniemi. Eeva-Liisa Järvinen. Toinen kuva: entisen oppilaan tervehdysten esittää näyttelijä Hannu-Pekka Björkman. Kolmas kuva: Mikko Vuorinen Maire-vaimoineen, Jorma Yli-Suomu Marja-Leena-vaimoineen, viulisti Anne-Maria Yli-Ojanperä, Hannu Peltokoski. Neljäs kuva: Marjut Vuorenmaan johdolla esiintyy lukion musiikkiryhmä. Kuvat Kaisa Pöntinen. s. 8-9

Mauri Röyskön keräämistä muistelmista koonnut Erkki Laitila: ILKAN KENTTÄ YMPÄRISTÖINEEN. Miten se oikein onkaan rakentunut? Henkilöitä: Antti Lauronen, Arvid Kurki, presidentti Ståhlberg, Laura Reinius, Viljo Aro, Hannes Kolehmainen, Arvo Sihto, Erkki Ala-Könni. Valokuvat: Nykyisen kunnantalon paikalla ollut vanha kunnantalo 1910-luvulla Yli-Lauroselasta päin katsottuna. Toinen kuva: Laululava purettiin 60-luvun alussa. s. 10-11

Erkki Laitila: YRITYSTEN JA YRITTÄJYYDEN KEHITTÄMINEN. Valokuva: Ilmajoen Sanomien kirjapaino Äärysen kellarissa. Kuva P. Keski-Lahti. s. 12

Matti Yli-Rahnasto: VANHA POSTIKELLO. Henkilöitä: Mikkars (Mikko?) Uitto s. 1819, Kaapriel (Gabriel) Yli-Rahnasto. Gabriel Anttila Luopajarveltä. Valokuvat: Postikello. Toinen kuva: Ilmajokea vuonna 1925. Kuva lienee otettu kellotapulista. Kuvan alaosassa rakenteilla olevat kirkkotallit, oikealla Seppälän puisto. s. 15

Vierikon vaari: MÄKITUVALTA NÄHTYNÄ. Henkilöitä: Esko Honkasalo, Väinö Linna. s. 16

Simo Isotalo: TAPAHTUI 100 VUOTTA SITTEEN. Henkilöitä: V. Hulden, K.F. Ahlbäck, K. Landen, Salomon Sainio, Jaakko Perälä, Roschier, Otto Ilomäki, J.E. Antila, Jaakko Kuhna, Kustaa Fossi, Isak Pirilä, Salomon Siltaloppi, Matti Ilkka, Jaakko Ilkka, Juha Seppi, Juha Ranto, Jaakko Koskinen. s. 17

Kari Silvennoinen: LÄÄKINTÄVARIKKO ILMAJOELLA 1.9.1949 ALKAEN.

Henkilöitä: jalkaväenkenraali Aarne Sihvo, lääkintäkenraaliluutnantti Kimmo Koskenvuo, lääninrovasti Kauko Hirvonen. Valokuvat: Vanha 20-luvulla rakennettu varastorakennus. Näkyvissä lastauslaituri, josta aikaisemmin johti pienoisorautatie sisälle varastoon. Toinen kuva: Kunnianosoitus sotien 1939-45 sankarihaudalla. Kolmas kuva: Lääkintävarikko 50 v. Ilmajoella. Neljäs kuva: Nykyaikaiset laitteet on

pakkaustarvikkeiden huoltoon ja valmistukseen. Viides kuva: Nykyaikainen varastoautomaatti keskusvarastossa. Instrumenttivaraston käytössä. s. 18-21
Topi Luoma: AIKAKIRJOJEN KERTOMAA ILMAJOELTA. Henkilöitä: Katovuosista 1784, 1787, 1790, 1797, 1800. Henkilöitä kirkonkirjoista vuodelta 1799. Kuolleet ja haudatut: Matti Gamalielinpoika Seppälän tytär Maria Helena. Väli-Toralan pikku Elias. Toralan vanhaisäntä Jooseppi Juhonpoika, ja samana päivänä haudattiin myös Yli-Rahnaston torppari Matti Jaakonpoika. Korven torpparin Simon tytär Justiina, jonka kaksoisveli Simo seurasi sisartaan 2 kk:n ikäisenä. Peltoniemen torpparin Juho Nevalan vaimo Susanna. Talollinen Juho Tuominiemi. Kylänköyhä Riitta Matintytär. Yli-Kahmalan 2-vuotias Hermanni. Iisakki Latva-Torala 11 kk. Rinta-Ketelän emäntä Anna Heikintytär. Yli-Rahnaston emäntä. Väli-Toralan Hedvig-emäntä. Siltalopen, Kalajaisen ja Huikkulan alle kymmenvuotiaat lapset. Maria Iisakintytär Lahti-Röyskö. Leski Kaisa Juhontytär. Nahkaluoman sotilastorpan Erkki Mikaelinpoika. Karjanmaan vanha isäntä Heikki Jaakonpoika. Pitäjänräätäli Antti Heikinpoika. Hyövältin emäntä Susanna. Palomäen itsellinen Iisakki Jaakonpoika. Yli-Kahmalan miniä Vappu Iisakintytär. Matti Jaakonpoika Hyövälti kuukauden vanhana. Renki Kaappoo Erkinpoika Rahkola. Syntyneet: Jaakko Latva-Ollilan Hedvig-emäntä synnytti Justiina-tyttären vuoden ensimmäisenä päivänä. Anna Pietarintytär synnytti aviottoman pojan, Gabrielin, joka kuoli 4kk:n ikäisenä samana vuonna. Valentin Juhonpoika ja vaimo Maria Jaakontytär saivat Sofia-tyttären. Jooseppi ja Liisa Rinta-Toralalle syntyi tytär Maria. Tuomas Iisakinpoika ja Liisa Jaakontytär Keski-Loppi saivat Iisakki-pojan. Räätäli Iisakki Ranta ja Liisa Matintytär saivat Hedvig-tyttären, joka hukkuu 21.2.1806. Matias eli Matti syntyi avioparille Mikki ja Maria Lahti-Röyskö. Poika Simo syntyi Jaakko Väli-Lahdelle ja Liisa Simontyttäreille. Vihityt: Malakias Mikonpoika Peura Jurvasta ja Liisa Heikintytär. Tuomas Gabrielinpoika Björkström ja Kaisa Heikintytär. Juho Tuomaanpoika ja Liisa Jeremiaantytär Maijala. Salomon Joonaanpoika Ala-Kauppila ja Marketta Matintytär Latva-Kauppila. Jooseppi Joosepinpoika Yli-Torala ja Liisa Iisakintytär. Matti Simonpoika Pätäjäys (Petäys) ja Marketta Jaakontytär Lauroselasta.

Hermanni Jaakonpoika Sihto ja Riitta Kristiina Heikintytär. Juho Matinpoika Antila ja Susanna Valentinintytär Yli-Ranta. Simo Heikinpoika ja Anna Salomonintytär Köhlström. Mikki Joosepinpoika Väli-Torala ja Marketta Simontytär Huikkula. Matti Juhonpoika Yli-Rahnasto ja Anna Elisabet Laurintytär Grubb. Esa Heikinpoika Latva-Nahkaluoma ja Helena Heikintytär. Samuel Jaakonpoika Yli-Rahnasto ja Anna Nikodemuksentytär Iikka. s. 22

Topi Luoma: TERVEYDENHOITOTIETOA 1700-LUVULTA. Henkilöitä: Edvard Jenner, Christfrid Ganander, Georg Wilhelm Loncider. s. 23

Paavo Silvola: GEOGRAFIA ALKAVILLEN. Henkilöitä: Daniel Djurberg, Samuel Jaakonpoika Rinta-Nikkola s. 1763, Esko M. Laine, Jaakko Jaakonpoika Rinta-Nikkola, Elias Lönnrot. s. 24

Tapio Pihlaja: MUNAKAN SAHA. Henkilöitä: Albert Wolff, kurikkalainen monialayrittäjä Korpela, Iisakki Pihlaja. Valokuva: Munakan saha Seinäjoen ja Ylistaron välisen tilan tuntumassa jokivarressa. Nyt jo purettu rautatiesilta näkyy kuvan reunassa. s. 25

Toive Tynjälä: TELEVISIOINTI MONINKERTAISTAA KATSOJAMÄÄRÄN ILMAJOKISTEN POHJALAISIA ON NÄHNYT JO YLI 11 000. Henkilöitä: Pirkko-Liisa Murtomäki, Eija Irmeli Lahti, Artturi Järviluoma, Erkki Rajamäki, Jussi Rintasalo, Hannu Rintasalo, Noora Seppä. Valokuvia: Kyläläiset aloittivat tv-taltioinnin alkulaululla. Toinen kuva kapellimestari Erkki Rajamäki taustajoukkoineen. Kolmas kuva maineikas Salttu (Heikki Mäki-Kahma). Neljäs kuva läänintaiteilija Eija Irmeli Lahti ja Kaappoo (Pasi Löppönen). Viides kuva televisiotaltiointi tapahtui Harri Antilan ohjauksessa. Ohjeita antamassa Antille (Jarmo Mansikkamäki) ja Koljolle (Kalevi Äijö). Kuvat: Pirkko-Liisa Murtomäki. s. 26-27

KOSKENKORVAN VPK ON MONIPUOLINEN PALOKUNTA. Perustettu 1952. Valokuvat: Koskenkorvan puhelinkeskuksessa ollut lunttilappu vuodelta 1952, sisältää seuraavien VPK:laisten

nimet: Kuustie Niilo, Ojala Onni, Rajala Pentti, Termas Niilo, Blym Aarne, Mäenpää Armas, Hohtola Fredrik, Lahti Arvo, Rantala Viljo, Lehto Ilmari, Kalliosaari Kalervo, Koski Aatto, Hakoniemi Jaakko, Oksalampi Kalevi. Toinen kuva: Palomiesveteraanit pääsivät tutustumaan nykyiseen toimintaan: Pentti Rajala, Niilo Termas, Aatto Koski, Armas Mäenpää, Jooseppi Perälä, Esko Yli-Suomu, Erkki Lipasti ja Kalevi Kokko. Kolmas kuva: Koskenkorvan ensimmäinen sammutusauto valmistumassa. Taidettiin elää vuotta 1952. Neljäs kuva: Uljaita palomiehiä 50-luvulta, ainakin Niilo Kuustie, Arvo Talvitie, Kalervo Mäenpää, Niilo Termas, Eino Seppänen, Mauri Koski, Aarne Blym, Aatto Koski, Arvo Lahti, Matti Mäkinen, Kalervo Kalliosaari ja Leo Mäkinen. s. 28-29

Yrjö Nikkola ja Toivo Nurmi: AHONKYLÄN KEHITYSVAIHEITA – SUOVILJELY-YHDISTYS JA VANKILAT. Teksti perustuu Yrjö Nikkolan (s.1898) muistikuviiin. Muistelmat on kerännyt Toivo Nurmi vuonna 1977. Henkilöitä: agronomi A.E. Rautakoski, tohtori E.G. Svinhufvud, Santeri Peltoniemi, Jaakko Knuutila. s. 30

Toimitus: VANHOJA, HYVIÄ RUOKARESEPTIÄ. Ilmajoki-Seuran omistaman Perälän mäkituvan kirjallisiin aarteisiin kuuluu vanha, käsin kirjoitettu ruokaohjevihko. Sen on kirjoittanut Maria Yli-Lahti Tampereen talouskoulua käydessään. Kolme ruokaohjetta: Lipeäkalavanukas, Seitsennahkapuuro ja Kinkerikakku. s. 31

Otto Talvitie: KIRKKAIMMAT TÄHDET. Henkilöitä: M.O. Karttunen, Anna Autio, Isabella Wickström. s. 32

VALOKUVA: Talvisodan aattona 1939 korjataan viljaa Ilomäen pelloilta. Traktoria ajaa Niilo Paulasaari ja ittesitojaa hoitaa Matti Talvitie. Taustalla Ilomäen koulu. s. 32

Seija Ojala: KALAJAISJÄRVEN LEIRI- JA KURSSIKESKUS 15 VUOTTA. Henkilöitä: Tapola, Jani Karvonen, Hannu Peltokoski, Leena Ojala, Paavo Kyrönlahti, Tuomas Koivuniemi, Antti Nikkola. Valokuva: Kalajaisjärven leiri- ja kurssikeskus sijaitsee kauniissa kangasmaastossa puhtaan Kalajaisjärven rannalla. s. 33

Mauri J. Hautamäki: HEVONEN – UNOHDettu SOTASANKARI. Henkilöitä: Esa Palokangas Koskenkorvalta, ajuri-Paavo, Yrjö Kokko. s. 34

Satu Kangas: POJANLUOMAN TALON MUKANA POISTUI OSA ILMAJOEN RAKENNUSHISTORIAA. Teksti ja kuvat Satu Kangas. Helmikuussa 1998 aloitettiin Könnintien varressa sijainneen Pojanluoman talon purkutyöt. Henkilöitä: Leo Pajuluoma, Ilmajoen nimismies Gustaf Jernberg, Eino ja Väinö Rautavaara, säveltäjä Einojuhani Rautavaara, rakennusmestari Gustaf Reinhold Grönlund eli Kustaa Wahala, kansanedustaja ja kunnallisneuvos Herman Salomon Juhonpoika Pojanluoma (Hakola), Sakari Hermanninpoika Pojanluoma. Valokuva: Kaakeliuunit numeroitiin ennen purkua, jotta ne on mahdollista siirtää ”uuteen kotiin”. Kuvan kaakeliuunin malli löytyy Turun kaakelitehtaan vuoden 1928 kuvastosta. Toinen kuva: Upea lasikoristeinen peiliovi kunnostettiin ja asennettiin entisöintikohteeseen. Valokuvat: Pojanluoman päärakennus Könnintien suunnasta nähtynä helmikuussa 1998. Toinen kuva: Päärakennuksen lisäsiiven (rak. 1935) koristeellinen sisäänkäynti. s. 35-36

Jaakko Sarvela: ILMAJOEN LEHDOISTA JA VAATELIAISTA LUONNON KASVEISTA. Henkilöitä: E.R. Hammarström, Otto Talvitie, John Herrgård (Juho Herrais). s. 37

VALOKUVIA, kuvannut Veli-Pekka Katajamäki. s. 40-41

Toimitus: VUOSITUHAT VAIHTUU. s. 42

Kai Niemistö: OLYMPIAN RENKAAT. s. 43

Tapani Helin: LEHTIMÄENKYLÄN KIEVARI JA KYytiASEMA. 1800-luvun yleinen kulkuneuvo maaseudulla oli kievarikyyti. Henkilöitä: Herman Mikonpoika Lehtimäki, Ulriika Lehtimäki, Ikola-niminen Isostakyröstä, Jooseppi Piolahti myöh. Lehtimäki, Sanna Lehtimäki, Juho Emil Kivimäki, Matti Ranta, Jaakko Ikola, Elmi Ikola, Aira-Maija Kivimäki. Valokuvat: Lehtimäen kievaritalo, joka oli kylän kokoontumispaikkana 1800-luvulla. Toinen kuva: Kyytiaseman kyltti. Kolmas kuva: Ikolan talo on säilynyt vuosisadan alun kuosissaan ja kunnostetaan museoksi. Neljäs kuva: Lehtimäen kylän viimeinen kyytiasema on nykyisin sisältä uudistettu nykyaikaiseksi

asuinrakennukseksi, mutta ulkopuoli on säilytetty ennallaan. Viides kuva: Muistona postipaikasta on Ikolan tuvassa vanha postikaappi, jossa säilytettiin postimerkkejä. s. 45-46

KESTIKIEVARIASETUS 1700-LUVULTA. mm. kestikievarin welvollisuudet. s. 47

Oppilas mallia 1959: NOPANKYLÄN KOULU ON 100-VUOTIAS. Muutamia muistelmia 50- ja 60-lukujen vaihteesta. Henkilöitä: Erkki Mantere, Pentti Hakala-Rahko, Matti Haapala, Erkki Haapamäki, Juhani Haapamäki, Vesa Haapamäki, Erkki Kalajainen, Erkki Laitila, Laina Vallimo, Jorma Uusi-Laitila, Pekka Uitto, Sinikka Uusi-Laitila, Hilikka Uusi-Laitila, Inkeri Uusi-Laitila, Leena Rinta-Rahko, Liisa Rinta-Rahko, Yrjö Vallimo. Valokuva: Luokkakuva vuodelta 1959. Lukijatehtäväksi joulun ratoksi voitaisiin jättää, että keitähän siinä oikein on. Opettaja on Laina Vallimo eli Mursu. Toinen kuva: Nopankylän koulu. Kolmas kuva: 50- ja 60-lukujen vaihteessa oli paljon ohjelmaa kuusijuhlassa. Erkki Laitila, Erkki Manter ja Jorma Teemu esittivät kuvassa olevan tonttujutun. s. 48-49

Auli Laitila: ILMAJOEN PAPPILASTA STEINERKOULUN KEHITTÄJÄKSI.

Kustannusosakeyhtiö Tammi julkaisi Kaisu Virkkusen elämäkerran: ”Aurinkosydän”. Henkilöitä: Paavo Virkkunen, Saara Kaisu Virkkunen, Eira Hernberg, Rudolf Steiner, Tapani Virkkunen, Matti Virkkunen, Päiviö Virkkunen, Mikko Virkkunen, Aaro Virkkunen, Jaakko Virkkunen. Valokuva: Herralan pappila 1900-luvun alussa. s. 50

OTTEITA KAISU VIRKKUSEN AJATUKSISTA AURINKOSYDÄN-KIRJASTA. s. 51

Satu Kangas ja Toive Tynjälä: RUISSAARESTA KEHITTYI RENGONKYLÄN

RAHASAMPO. Ruissaaren mielenkiintoinen varhaishistoria Veikko Kenkkilän muistelman mukaan. Henkilöitä: Julius Välimäki, Kalevi Korpi orkestereineen, Arttu Suuntala, Markku Aro, Paula Koivuniemi, Esko Könönen, Harri Kenkkilä. Valokuva: Talkooväkeä 1970-luvun alussa Ruissaareissa tanssilavan kupeessa. Toinen kuva: Talkooväkeä vuonna 1999 saareen johtavalla sillalla. Kuvat: Toive Tynjälä ja Reijo Peltokangas. s. 52

Raija Peltomaa: Harjunmäen koulu 100-vuotias. KUN HUHDAN MATTI LUOKAN

PERÄLLÄ PIIPPUA POLTTI. Henkilöitä: Matti Huhta, Iikkoo Mukkala, väätyri-Sanna, Pentti Mukkala, rovasti Essen, Paula Lahti o.s. Loukasmäki, Matti Lahti, Ahti Saarela, Rauha Lähdeaho o.s. Peltomaa, Lauri Mäki-Välkkilä, Jaakko Mäki-Latvala, Heino Kuismanen, Eila Suksi o.s. Kiiikka, Reetta Koski, Tuija Pirilä, Erkki Ala-Könni, Matti Mukkala. Valokuva: Harjunmäen koulu on toiminut 100 vuotta. Rakennuksen suunnittelijan rakennusmestari Lehtolan tytär Vieno on ollut opettajana 20-luvulla. s. 54

Simo Isotalo: VITSEJÄ 25 VUODEN TAKAA. 25 vuotta sitten, kun koulu täytti 50 vuotta järjestettiin lukion ylimmällä luokalla kaskujen muistiinmerkitsemistilaisuus. s. 55

Elsa: KOSKENKORVAN TAKSEISTA. Rauni Koivulahden muistelmista muokannut Elsa. Henkilöitä: Sulo Kallio, Annikki Kananaja, Matti Kananaja, Jussi Koivulahti,

Niilo Koskiniemi, Martti Kuusisto, Yrjö Luoma, Viljo Mattila, Toivo Mäenpää, Sulo Niklas Mäki, Veikko Mäki Huissilta, Toivo Pykälämäki, Arvi Rajala, Pentti Rajala, Lauri Rajaniemi, Viljo Rinta-Piirto, Matti Ritola, Veikko Siltakorpi, Eino Sydänoja, Mauri Yli-Rasku. Valokuva: Koskenkorvan taksikämpä saatiin vuonna 1955. Se sijaitsi Osuuspankkia vastapäätä, mutta on nyt kyläkuvasta hävinnyt. Taksimiehet: Viljo Mattila, Jussi Koivulahti, Matti Ritola, Jussi Talvitie ja Veikko Siltakorpi. Toinen kuva: Veromerkki 1950-luvulta. Kolmas kuva: Bensakuponkeja. s. 56-57

NUORISOSEURA TOIMI KIIKERINKYLÄSSÄ SODANKIN AIKANA. Henkilöitä: Elvi

Heinonen, Tuovi Ketoluoma, Sulo Koski, Heino Latvala, Tyyne Latvala, Anni Lehtimäki, Helli Lehtimäki, Matti Lehtimäki, Alli Loukasmäki, Kyllikki Loukasmäki, Kyllikki Mansikkamäki Nurmosta, Pentti Mukkala, Vieno Mukkala, Pekka Mäenpää, Jaakko Mäki-Latvala, Tauno Männistö, Alli Nyrhinen, Pirkko Perälä, Jussi Renkola, Hilikka Saunamäki, Elle Sihto, Valokuva: Kiikerinkylän vanha ja uusi nuorisoseurantalo vuonna 1949. Kumpaakaan rakennusta ei enää ole. s. 58-59

Antti Välimäki: TOHTOREITA – PAR EXCELLENCE. Kurkistusta yliopistollisten päättöopintojen salattuun maailmaan. Henkilöitä: Eija Harmanen, Reijo Kauppila, Tuomo Laitila, Tapio Luoma, Ismo Törrönen, Juhani Ihanus. s. 60

Erkki Laitila: VAINOLAISTEN AIKAAN. s. 63

VALOKUVIA: Munakan miehiä hirvijahdissa 60-luvun alussa. Valok. opettaja Riihimaa. Toinen kuva: Ahonkyläläinen Jukka Mäkinen on kerännyt vanhoja äänentoistoon liittyviä esineitä. Kolmas kuva: Nykyisen torin paikalla oli ennen Eteläpohjan komea liikerakennus. Nyt purettu. Neljäs kuva: Vaatemuotia 1954, valok. P. Keski-Lahti. s. 64-65

Reijo Peltokangas: RAINELLA NAPPIKESÄ KIEKKORINGISSÄ. Valmentaja Ahti Arokallio. Valokuva: Raine Munukka avasi kesällä edustustehtäväputken. s. 66

Victoria: VAIHTO-OPPILAIKEN KOKEMUKSIA. Valokuva: Alaskalainen Victoria Barber ja Hanna, Teemu ja Jouni Laitila. Toinen kuva: Brasilialainen Thais Morellato ja belgialainen Miet. s. 67

RESIINARALLI 1999 halki Ilmajoen. Henkilöitä: Joukkueessa nro 14 Koskenkorvan VPK olivat Jari Kuusisto, Erkki Hakala, Esko Hakala, Tuomo Halkosaari, Sami Kuusisto, Antti Lipponen, Reijo Niemistö, Timo Kivistö-Rahnasto, Markus Kuusisto, Jarmo Värinen, Jussi Värinen, Mikko Yli-Ilkka. Huolto pelasi Erkki Katajiston, Erkki Kuusiston, Jorma Kuusiston ja Aki Kuusiston voimin. s. 68

POJANLUOMAN PIKITIEN REUNALTA. s. 68

VALO LOISTAA PIMEYDESTÄ. Runo. Takakansi.